

АГ
Г+

АГ
Г+

прегледник | overview

Приказ
Докторска дисертација

Ужа научна област
Архитектура и урбанизам

Тања М. Тркуља

ФАКУЛТЕТ/АКАДЕМИЈА
Универзитет у Београду
Архитектонски факултет

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ДОКТОРАНДА
Тања М. Тркуља

ДАТУМ И МЈЕСТО РОЂЕЊА
3. 8. 1983. Бања Лука

НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
**Дефинисање методолошких принципа регенерације напуштених железничких
коридора у Републици Српској**

УЖА НАУЧНА ОБЛАСТ
Архитектура и урбанизам

МЕНТОР
др Владан ЂОКИЋ, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду

ДАТУМ ОДБРАНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
15. 7. 2015.

ПРЕДМЕТ И ЦИЉ РАДА: Шири предмет истраживања обухвата расветљавање и разумевање феномена посебне категорије урбаног простора – напуштене, претходно изграђене просторе, тзв. браунфилд локације. Ужи предмет истраживања се бави анализом напуштених индустријских железничких коридора и дефинисањем методолошких принципа регенерације ових простора који су проверени на специфичним локацијама три града Републике Српске: Бање Луке, Приједора и Новог Града.

Постоје три основна циља истраживања: 1) утврђивање најадекватније методе урбане обнове напуштених железничких коридора (НЖК), 2) дефинисање методолошких принципа регенерације НЖК и 3) испитивање употребљивости и валидности методолошких принципа регенерације НЖК анализом три полигона у РС.

МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА: Због комплексности теме истраживање се заснива на више различитих научноистраживачких метода. Истраживање теоретске поставке браунфилд локација и процеса урбане обнове заснива се на методи критичке анализе садржаја. Дефинисање методолошких принципа регенерације НЖК састоји се од три нивоа: 1) дефинисање епистемолошких методолошких принципа регенерације НЖК које се заснива на методи критичке анализе садржаја, синтези релевантних података и методи дедукције; 2) дефинисање фронтетичких методолошких принципа регенерације НЖК које се заснива на методи студије случаја примењеној на анализу репрезентативних примера трансформације НЖК у зелене коридоре (индивидуална дескрипција), затим компаративној анализи наведених студија случаја и методи индукције; 3) дефинисање методолошких принципа регенерације НЖК које се заснива на компаративној анализи епистемолошких и фронтетичких методолошких принципа регенерације НЖК и методи индукције. Примена методолошких принципа регенерације НЖК на три града Републике Српске заснива се на прикупљању података методом *in situ* и методом научне анализе и на методи дедукције. Резултати научне анализе су наративно приказани и аргументовано синтетизовани у закључна поглавља истраживања.

ГЛАВНЕ И ПОМОЋНЕ ХИПОТЕЗЕ: У оквиру истраживања, сходно постављеним циљевима, постављене су следеће радне хипотезе:

1. Урбана регенерација је најадекватнији метод урбане обнове НЖК.
2. „Епистеме + фронтетизис“ је кључна синтагма за дефинисање методолошких принципа регенерације НЖК.
3. Методолошке принципе регенерације НЖК могуће је преточити у препоруке и смернице за операционализацију при планирању и пројектовању.

НАУЧНИ ДОПРИНОС: Научни допринос истраживања се односи на: синтезу релевантних знања унутар предметних области; проширење дотадашњих научних сазнања дисциплине урбане регенерације у форми: општепримењивих методолошких принципа регенерације НЖК, каталогског обрасца за мапирање ових простора и квалитативних смерница и препорука (просторних образаца) за регенерацију НЖК применљивих у ширем географском и друштвено-културном контексту; употпуњавање дотадашњих

методолошких принципа регенерације браунфилд локација; отварање нових могућности за даља истраживања.

ЗАКЉУЧАК: Поред научног, истраживање има и практични допринос који се односи на: примену методолошких принципа регенерације НЖК на конкретним полигонима у циљу проналажења реалних решења њихове обнове; адекватније разматрање проблема и потенцијала НЖК у току процеса урбанистичког и пејзажног планирања и пројектовања; унапређење урбанитета НЖК кроз преиспитивање њихове улоге и потенцијала у циљу стварања еколошко-економско-социјално повољних простора; примену бројних информација о предметној области у процесу урбанистичког и пејзажног планирања и пројектовања; ефикасније управљање просторним ресурсима Републике Српске регенерацијом браунфилд локација које је потребно евидентирати у склопу јединствене информационе базе података о браунфилд локацијама (тренутно не постоји на нивоу РС, а коришћење дефинисаног каталогског обрасца може бити почетна основа за мапирање, анализу и промоцију ових локација, као и даља практична истраживања); едукацију свих актера укључених у процес планирања омогућавајући им синтезу релевантних знања. Резултати овог истраживања представљају подлогу за даља истраживања у функцији стварања стратегија, концепата и законских прописа у процесу регенерације НЖК на подручју Републике Српске и целе Босне и Херцеговине или планирања, пројектовања и имплементације зелених коридора. Ово истраживање, у контексту урбанизма и пејзажне архитектуре Републике Српске, јесте прво емпиријско истраживање које се базира на анализи проблема и потенцијала напуштених железничких коридора и испитивању модела њихове регенерације.

ΑΓ

Γ+

Приказ
Докторска дисертација

Ужа научна област
Урбанизам

Дубравко Алексић

ФАКУЛТЕТ/АКАДЕМИЈА
Универзитет у Београду
Архитектонски факултет

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ДОКТОРАНДА
Дубравко Алексић

ДАТУМ И МЈЕСТО РОЂЕЊА
28. 2.1981. Брчко

НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
**Унапређење процеса пројектовања јавних градских простора применом принципа
квантне архитектуре**

УЖА НАУЧНА ОБЛАСТ
Урбанизам

МЕНТОР
др Александра Ђукић, ванредни професор

ДАТУМ ОДБРАНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
27. 9. 2016.

ПРЕДМЕТ И ЦИЉ РАДА: Предмет истраживања обухвата анализу и разумевање феномена отворених јавних градских простора у функцији њиховог редизајнирања и унапређења. Бави се и испитивањем начина на који се користи јавни градски простор, као и начина на који се пројектује. Додатно, бави се истраживањем флексибилности отворених јавних градских простора односно могућностима њихове трансформације у контексту савремених дигиталних окружења. Циљ истраживања је унапређење методолошких принципа урбанистичког пројектовања отворених јавних градских простора применом принципа квантне архитектуре, као и дефинисање алата за унапређење квалитета отворених јавних градских простора, подизање нивоа њихове флексибилности и могућности једноставније, брже и ефикасније трансформације у складу са принципима квантне архитектуре.

МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА: Општа научна метода која је примењена при изради докторске дисертације јесте аналитичко-синтетичка метода која обједињује и структурира теоријска истраживања и емпиријско истраживање у циљу испитивања постављених хипотеза. Прва хипотеза се проверава уз помоћ више научних метода истраживања: методе научне анализе (критичка анализа садржаја примарних и секундарних теоријских извора), комбинованим истраживањима кроз пројекат, информатичком методом саморегулативног система и итерација и, у завршном делу, комбиновањем методе критичке анализе и методе логичке аргументације. У првом делу емпиријског истраживања коришћена је метода итерације и метода употребе модела цикличног система. Метода употребе модела цикличног система је саморегулативни систем и адекватна је због омогућавања мапирања простора и образаца понашања корисника у реалном времену, те због омогућавања благовремене или сталне понуде нових просторних облика и решења. Из истог разлога коришћена је и метода итерације. Будући да се у процесу итерације резултат једног понављања користи као почетна тачка за наредно понављање, метода је примењена и за унапређење система саморегулације.

ГЛАВНЕ И ПОМОЋНЕ ХИПОТЕЗЕ: Грађена средина, пројектована применом методолошких принципа урбанистичког пројектовања, насталих коришћењем квантне архитектуре као модела, омогућава сталну проверу и благовремену модификацију сопствене форме и функције; Примена принципа теорије квантног конструктора у пројектовању отворених јавних градских простора омогућава кориснику стални утицај на форму и функцију простора, а да при томе не умањује првобитну способност трансформисања елемената у простору.

НАУЧНИ ДОПРИНОС: Кључни теоријски допринос предложеног истраживања огледа се у постављању концепта процеса пројектовања отворених јавних градских простора у контекст теорије квантне архитектуре. Сложеност потреба корисника отворених јавних градских простора и непредвидљивост у обрасцима њиховог понашања, намеће квантну архитектуру као логичан и потребан модел за изградњу простора чије ће постојање у градском ткиву допринети већем степену испуњења потреба корисника. Научна оправданост планираног истраживања заснива се на чињеници да теорија квантне архитектуре није до сада примењивана у истраживањима и пракси урбанистичког

пројектовања отворених јавних градских простора нити у анализи социопросторних односа јавних површина на начин на који је предложен у докторској дисертацији.

ЗАКЉУЧАК: Испитивање прве хипотезе обухвата истраживање теоријског оквира квантне архитектуре као парадигме, феномена отворених динамичких система у контексту грађене средине (архитектуре и урбанизма) и основне структуре елемената конструктора. Примена принципа квантне архитектуре у контексту грађене средине захтева отворени динамички систем пројектовања као основу за просторни дизајн. Такав систем садржи повратну везу која је основни алат за сталну проверу сопствене форме и функције. Благовремена модификација сопствене форме и функције могућа је захваљујући елементима конструктора који су повезани са елементима отвореног динамичког система и са процесом итерације. Промена форме и функције примарно се односи на конструктор, тј. на могуће трансформације, и на програм који покреће конструктор. Друга хипотеза испитивана је кроз истраживање теоријског оквира поставке феномена отворених јавних градских простора и кроз испитивање основног филозофског концепта теорије конструктора. Хипотеза је испитивана кроз дефинисање модела који спаја елементе теоријске поставке отворених јавних градских простора, елементе теорије конструктора, отворени динамички систем и процес итерација. Захваљујући повратној вези, као интегралном елементу динамичког система, корисник може директно или активно и индиректно или пасивно константно да утиче на форму и функцију окружења. Додатни стални утицај омогућава процес итерације који константно укључује корисника у сферу утицаја према сопственом окружењу и омогућава му, заједно са повратном везом, право на избор и право на креацију јавног окружења у коме борави. Првобитна способност трансформисања у оквиру дефинисаног модела остаје непромењена док је систем активан. Утицај корисника и промена форме и функције односи се на променљивост могућих трансформација, итерације, редизајн програма, који дефинише однос између могућих трансформација и корисника, те ширење и преклапање територије, односно, хоризонта догађаја унутар којег делује модел. Без обзира на промену програма, немогућих трансформација и промену ширине хоризоната догађаја, основна структура модела остаје иста, због чега се никада не умањује његова првобитна способност трансформисања.

ΑΓ
Γ+

Приказ
Докторска дисертација

Ужа научна област
Архитектонско пројектовање и
савремена архитектура

Огњен Шукало

ФАКУЛТЕТ/АКАДЕМИЈА
Архитектонски факултет
Универзитет у Београду

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ДОКТОРАНДА
Огњен Шукало

ДАТУМ И МЈЕСТО РОЂЕЊА
15. 2. 1985. Бања Лука

НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
**Концептуални односи и модели контекстуалних интеграција пермакултуре и
архитектуре породичне куће**

УЖА НАУЧНА ОБЛАСТ
Архитектонско пројектовање и савремена архитектура

МЕНТОР
проф. др Владан Ђокић, редовни професор, Архитектонски факултет Универзитета у
Београду

ДАТУМ ОДБРАНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
28. 9. 2016.

ПРЕДМЕТ РАДА: Укупни однос архитектуре породичне куће и пермакултуре. Ово подразумијева и укључује истраживање својстава ова два феномена (у општем смислу и у међусобном поређењу), тј. захтијева разумијевање њихових концептуалних граница, формативних утицаја, специфичних циљева, доминантних идеологија и оперативних поступака.

Пермакултура се овдје посматра као сложен скуп феномена, али такав у којем, као предмет истраживања, доминантно мјесто заузима пројектовање у пермакултури (permaculture design).

ЦИЉ РАДА: Општи циљеви рада су: 1) Боље разумијевање пермакултуре као система мишљења, уз развијање латентних могућности које овакав систем мишљења потенцијално носи. 2) Предлагање перспективе за ново разумијевање архитектуре породичне куће – нарочито кроз архитектонски маргинализоване теме етичког и биолошког.

Остварење општих циљева омогућава остварење средишњег циља истраживања:

Дефинисање модела мишљења настањеног простора – модела који интегрише перспективу архитектуре (породичне куће) и перспективу пермакултуре.

Под моделом мишљења овдје се подразумијева таква структура мишљења која предлаже одређене путање истраживања, прејудицира закључке и изводи оперативне смјернице, али, при томе, претпоставке, везе и логику свог закључивања одржава у највећој мјери транспарентним и отвореним за употребу вођену другачијим истраживачким интенцијама.

МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА: Поред линеарног истраживања, које се односи на појединачне потенцијале обједињавања пермакултуре и архитектуре породичне куће у њиховој пуној интеграцији, примијењени су многи поступци који имају за циљ постављање шире информационе и концептуалне структуре која би служила општем повезивању ових двају дисциплина. Најочљивији међу њима јесте поступак јукстапозиције.

Одговарајућа методологија је примијењена за различите области истраживања: пермакултура, као нов, концептуално одредив и временски ограничен феномен, примарно је постављена кроз анализу садржаја; архитектура породичне куће, имајући другачије временско и феноменолошко простирање, испитивана је дискурзивно, тј. наспрам теме пермакултуре. Приликом моделовања потенцијалних односа, уз помоћ низа параметара, оквирно се дефинишу могући сценарији за даља истраживања. Провјера хипотеза одвија се постепено, кроз неколико фаза рада. У тексту се налазе већи сегменти у којима се, уз постављање претходне информационе основе и појмовно прецизирање граница расправе, улази у самостално концептално и филозофско мишљење појединачних тема, стварајући тако потенцијалну везу са концептуално-пројектантским процесима ка којима је ова дисретација, финално, усмјерена. (Прилагођено из Реферата о урађеној докторској дисертацији.)

ХИПОТЕЗЕ:

1. Интеграцијом архитектуре породичне куће и пермакултуре могуће је конструисати такве концептуалне оквире и модалитете дјеловања који се односе на теме које претходно нису биле (и нису могле бити) конципирани и обрађени у двјема базним дисциплинама.

Ова хипотеза долази од препознавања специфичних континуитета у темама и поступцима пермакултуре и архитектуре породичне куће, а као потенцијално најзначајније нове теме у које би овако интегрисане дисциплине могле да захвате појављују се:

- a) невербална и нелитерарна културна акумулација у доминантно биолошком окружењу;
 - b) развој просторних односа у потенцијалним условима ресурсно-енергетске, економске и друштвено-културне контракције.
2. Интеграција архитектуре и пермакултуре може, у свом крајњем облику, довести до продуктивне трансформације оба полазна феномена, тј. може, у контексту двију базних дисциплина, довести до локализованог епистемолошког прекида.

Ова хипотеза долази од уочавања одређених дисконтинуитета међу полазним дисциплинама и заснива се на процјени да су ти дисконтинуитети посљедица различито заснованих контекстуалних граница. Експериментално приближавање ова два феномена може да изазове руптуре у контекстима (и базним претпоставкама), стварајући претпоставке за трансформацију.

НАУЧНИ ДОПРИНОС: Као основни допринос појављује се увођење једне специфичне теорије и праксе интегралног еколошког пројектовања и еколошки повољног настањивања простора у расправе о пројектовању архитектуре породичне куће. Обрнуто, за истраживања о пермакултури (или другим сличним и сродним перспективама које се примарно фокусирају на непосредне еколошке односе) допринос лежи у увођењу тема сложене културно-симболичке комуникације и организације. (Прилагођено из Реферата о урађеној докторској дисертацији.)

ЗАКЉУЧАК: Радикални приступ који пермакултура са собом носи исцртава неадекватност важећих политичких, економских и техничких пракси које се баве питањима климатских промјена и угрожености ресурса. За архитектуру, овај приступ открива недовољност постојећих и прихваћених пракси „одрживе архитектуре“. Истраживани концепти су цјеловити: пермакултура никад није скуп техничких процедура, а архитектура становања је непрестано постављана (и замишљана) кроз континуитет искуственог (и симболичког), техничког и друштвеног. Та ширина перспективе, заједно са систематично постављаним кључним питањима, омогућава накнадна коришћења текста као референтне одреднице у сличним истраживањима (којих, усљед маргиналног положаја пермакултуре, свакако мањка).

ΑΓ
Γ+

Приказ
Докторска дисертација

Ужа научна област
Грађевински материјали и
технологија бетона и
Грађевинске конструкције

Гордана Броћета

ФАКУЛТЕТ/АКАДЕМИЈА
Универзитет у Бањој Луци
Архитектонско-грађевинско-геодетски факултет

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ДОКТОРАНДА
Гордана Броћета

ДАТУМ И МЈЕСТО РОЂЕЊА
30. 3. 1979. године, Зеница

НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ
Утицај врсте агрегата на трајност конструкција од самозбијајућег бетона

УЖА НАУЧНА ОБЛАСТ
Грађевински материјали и технологија бетона и Грађевинске конструкције

МЕНТОР
проф. др Мирјана Малешев /проф. др Властимир Радоњанин

ДАТУМ ОДБРАНЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ
27. 9. 2016. године.

ПРЕДМЕТ И ЦИЉ РАДА: Тежиште дисертације представља теоријско-експериментално истраживање утицаја врсте и карактеристика примијењеног агрегата на трајност бетонских конструкција, које се изводе примјеном самозбијајућег бетона. Посебан дио дисертације посвећен је истраживању могућности примјене агрегата од рециклираног "старог" бетона, као и различитих минералних додатака, првенствено кречњачког филера и нуспроизвода термоелектрана – електрофилтерског пепела. Предметно истраживање је због тога у потпуности у складу са савременим тенденцијама одрживог грађевинарства, будући да се самозбијајућим бетонима рјешава проблем компактирања свјежег бетона, а примјеном рециклираних агрегата рјешава се проблем отпадних материјала и очувања природних сировина. Посебна актуелност овог истраживања је то што су, у сопственом експерименталном испитивањима, за справљање различитих бетонских композита, кориштени домаћи материјали и сировине.

Кључни циљ дисертације био је да се примјеном метода научних истраживања идентификује и дефинише проблем угрожене трајности, утврде нивои значајности утицајних параметара на анализирана својства трајности самозбијајућих бетона, са акцентом на утицају врсте агрегата, те формирају одговарајући математички модели везе "утицајни параметри – својство бетона".

МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА: Током истраживања примијењене су сљедеће научне методе: експериментална метода, компаративна метода, статистичка метода, метода анализе и синтезе и метода индукције. Наведеним методама обрађена су сљедећа својства 14 различитих врста самозбијајућих бетона: запреминска маса очврслог бетона, чврстоћа при притиску у старостима од 2, 7, 14 и 28 дана, фигура лома, конструкциона повољност, хигроскопска влажност, упијање поступним потапањем природно влажног бетона, упијање поступним потапањем потпуно суhog бетона, упијање кувањем, упијање под вакуумом, zasiћеност бетона, капиларно упијање, отпорност према хабању брушењем, садржај хлорида, отпорност на симултано дејство мраза и соли, отпорност на дејство мраза (150 и 200 циклуса), макроструктура и микроструктура.

ГЛАВНЕ И ПОМОЋНЕ ХИПОТЕЗЕ:

Примјена самозбијајућих бетона доприноси повећању трајности бетонских конструкција.

На карактеристике ових бетона, у погледу трајности, утиче врста примијењеног агрегата – ријечни, дробљени, рециклирани.

Самозбијајући бетони прашкастог типа и без присуства аеранта посједују високу отпорност на дејство мраза, а с обзиром на укупан садржај хлорида, могу се примијенити за све врсте армиранобетонских и преднапрегнутих конструкција.

Примјеном крупног рециклираног агрегата од отпадног бетона, као компонентног материјала самозбијајућих бетона, могуће је произвести конструкцијске бетоне задовољавајућег, па чак и високог квалитета, што првенствено зависи од карактеристика бетона чијим дробљењем је добијен агрегат.

НАУЧНИ ДОПРИНОС: Резултати и закључци предметне докторске дисертације дају научни и практични допринос рјешавању проблема угрожене трајности бетонских конструкција изведених од самозбијајућег бетона. У прилог изнесеном, међу најзначајнијим резултатима је то што се доказало да је примјеном различитих врста агрегата (ријечних агрегата различитог поријекла, дробљеног агрегата, мјешавина ријечног и дробљеног агрегата, рециклираног агрегата познатог и непознатог поријекла) могуће пројектовати конструкцијске самозбијајуће бетоне задовољавајућих физичко-механичких карактеристика. Такође, доказало се да се примјеном отпадних материјала (рециклирани бетон и електрофилтерски пепео) могу произвести самозбијајући бетони задовољавајућих карактеристика у погледу трајности. Надаље, од изузетног је значаја и дефинисана величина утицаја варираних врста агрегата на својства трајности, те то што је формулисана значајан број математичких модела којима је успостављена веза својстава самозбијајућег бетона са аспекта трајности са врстама примијењеног агрегата и водоцементним фактором. Као посебан допринос истиче се да је доказано да се електрофилтерски пепео може користити као минерални додатак у самозбијајућим бетонима, самостално или у комбинацији са кречњачким филером, при чему се наглашава да је он примијењен без додатне припреме, чиме се, кроз уштеду енергије, доприноси очувању животне средине и остварује економски бенифит. Резултати анализирани примјеном факторијалног експеримента омогућили су дефинисање аналитичких израза у којима се јасно сагледава појединачни и интеракциони утицај варираних параметара (врста агрегата и примјена минералних додатака) на својства трајности самозбијајућег бетона. Такође, дошло се и до нових сазнања везаних за могућност моделирања квалитета прелазне зоне, а као посебан допринос истиче се да је дата препорука о могућностима примјене различитих врста самозбијајућих бетона у сеизмички активним подручјима.

ЗАКЉУЧАК: Предметном дисертацијом дат је значајан научни допринос у области истраживања трајности бетонских конструкција од самозбијајућег бетона и одрживом грађевинарству, будући да то није довољно истражено у свјетској научној и стручној јавности, нарочито када је у питању примјена специфичних врста агрегата и минералних додатака, као и домаћих компонентних материјала. На основу обимног експерименталног истраживања и анализе засноване на примјени математичке статистике и теорији вјероватноће, дефинисан је утицај врсте компонентних материјала на трајност конструкција које се изводе од самозбијајућег бетона, са посебним нагласком на примијењеним врстама агрегата. Такође, успостављене су и међусобне везе појединих анализираних својстава очврслог бетона, те формулисани математички модели зависности између својстава бетона са аспекта трајности и утицајних параметара, што даје могућност моделирања животног вијека приликом пројектовања бетонских конструкција.

ΑΓ
Γ+

Приказ
Докторска дисертација

Ужа научна област
Архитектура

Драган Јевтић

ФАКУЛТЕТ/АКАДЕМИЈА
Универзитет у Бањој Луци
Архитектонско-грађевинско-геодетски факултет

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ДОКТОРАНДА
Драган Јевтић

ДАТУМ И МЈЕСТО РОЂЕЊА
21. 6. 1965. године, Доњи Локањ, Зворник

НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
Могућности и правци осавремењавања српског православног црквеног градитељства на примјеру Епархије зворничко-тузланске

УЖА НАУЧНА ОБЛАСТ
Архитектура

МЕНТОР
др Миодраг Ралевић, дипл. инж. арх., редовни професор и
др Миленко Станковић, дипл. инж. арх., редовни професор – коментор

ДАТУМ ОДБРАНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
6. 10. 2016.

ПРЕДМЕТ И ЦИЉ РАДА: Предмет истраживања је црквено градитељство, православне вјере и српске провенијенције, у односу на религијску димензију. Основни циљ докторске дисертације јесте сагледавање праваца и могућности осавремењавања (прилагођавања савременим трендовима) српског православног градитељства уз поштовање (и немијењање) религијско-теолошких канона кроз омогућавање промјена које ће јачати препознатљивост идентитета српског ововременог црквеног кода.

МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА: У раду се користе сљедеће методе: анализа садржаја, анализа и синтеза, историјска, архитектонска, компаративна метода, индуктивно-дедуктивна метода и метода типолошке анализе.

ГЛАВНЕ И ПОМОЋНЕ ХИПОТЕЗЕ:

1. Основна претпоставка је да ће проучавање и упознавање религијско-теолошких канона, као и специфичности црквених правила, формирање базе типолошког проучавања и литургијског знања бити предуслов формирања базе за научни приступ црквеном градитељству.
2. Полазна хипотеза је да ће се анализом српског црквеног градитељства кроз вијекове, заступљених стилова у српском црквеном градитељству и развоја српског црквеног градитељства, створити основа за његов даљи развој односно осавремењавање.
3. Претпоставка је да ће се упознавањем са савременим технолошким и градитељским могућностима као и начинима и облицима реконструкције и обнове створити могућност за њихову примјену у српском црквеном градитељству.
4. Циљна хипотеза је да ће се анализом изведених добрих и лоших примјера црквеног градитељства новијег доба на простору Србије, Републике Српске и Босне и Херцеговине, како новоизграђених тако и старих реконструисаних црквених објеката, посебно анализом Епархије зворничко-тузланске створити основа за формирање праваца и могућности осавремењавања српског црквеног градитељства и јачање идентитета српских црквених објеката.

НАУЧНИ ДОПРИНОС: Научни допринос рада огледа се у:

- i. излазним подацима самог рада, тј. предложеним могућностима и правцима осавремењавања српског православног црквеног градитељства,
- ii. прикупљању и сређивању грађе везане за тему традиционалног и историјског православног црквеног градитељства на простору Епархије зворничко-тузланске, али и шире,
- iii. кључни допринос огледа се у успостављању методско-моделске узрочно-посљедиичне вертикале сталног присуства у процесу осавремењавања црквеног градитељства православних канона, који треба преко осавремењених форми црквених храмова да симболизују божије вриједности и на тај начин да их приближе човјеку-вјернику у складу са културолошким контекстом времена у коме се све то дешава,

- iv. успостављању методско-моделске матрице процеса сталног осавремењавања црквеног градитељства еквивалентно сложеног по приступу као што је и слојевита духовност православне хришћанске вјероисповијести и
- v. предлагање и формирање кодекса (правила/начела) процеса осавремењавања, односно редизајнирања и преобликовања, ремоделовања црквених објеката, по физичко-материјализованим слојевима црквеног градитељства, како својим позиционирањем у простору, преко цјеловитости црквеног склопа, па све до појединачних детаља материјализованог објекта.

ЗАКЉУЧАК: У складу са постављеном циљном хипотезом, може се потврдити да постоје три правца "осавремењавања" симболизације православних храмова, и то: осавремењавања постојећих форми, ширења скале форми и увођења "нових видова симбола". У том контексту могуће је формирати (формиран је) склоп препорука за осавремењавање процеса симболизације православног црквеног градитељства на више тематско-проблемских нивоа, и то у виду 10 препорука.

Развојни правци "осавремењавања" црквених храмова, у функцији њиховог усклађивања са друштвеним контекстом и савременим условима грађења, морају да буду у циљу побољшања и унапређења услова за богослужење вјерницима.

У том смислу предложено је формирање просторно-градитељских начела осавремењавања црквеног храма, и то кроз сљедеће нивое: позиционирање, ресимболизација, реорганизација литургијског тока, реструктурисање склопа храма, преобликовање и декоративна уљепшавања храма.

Свеукупне принципе позиционирања црквених храмова можемо сврстати у три основне категорије: духовни принципи избора позиције, структурални принципи лоцирања црквених храмова и визуелни принципи позиционирања црквених храмова који су као такви и предложени у виду начела.

ΑΓ
Γ+

Приказ

Докторска дисертација

Ужа научна област

Архитектура и урбанизам

Младен Ђуровић

ФАКУЛТЕТ/АКАДЕМИЈА

Универзитет у Бањој Луци

Архитектонско-грађевинско-геодетски факултет

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ДОКТОРАНДА

Младен Ђуровић

ДАТУМ И МЈЕСТО РОЂЕЊА

7. 10. 1962., Подгорица

НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Урбоморфолошка и типолошка структура градских централних језгара и њихова улога у развоју и формирању приморских градова и насеља Црне Горе

УЖА НАУЧНА ОБЛАСТ

Архитектура и урбанизам

МЕНТОР

проф. др Миодраг Ралевић

ДАТУМ ОДБРАНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

27. 12. 2016.

ПРЕДМЕТ И ЦИЉ РАДА: Основни и полазни циљ истраживања је био постављен као сагледавање урбоморфолошке структуре, формирање типологије градских централних језгара и проучавање њихове улоге у развоју и формирању приморских градова на подручју Црне Горе. Главни циљ истраживања је био да се одслика формирање морфологије градских централних језгара приморских градова са хронолошко-географског и етнолошког, социокултуролошког, организационо-функционалног, физичко-амбијенталног и урбанистичко-архитектонског аспекта. Непосредни циљеви истраживања су вишеструки: 1. Анализа морфолошке структуре градских језгара кроз односе створене и природне, обликовне, организационе и уређене средине; 2. Анализа типолошке структуре градских језгара кроз историјску и структуралну обраду (симболи и типологија); 3. Сагледавање развоја градских језгара кроз различите утицајне факторе и све друге аспекте који су утицали на њихово формирање кроз градитељска стремљења, просторне функционалне карактеристике, просторне и социолошке промјене и др. 4. Научна класификација и типологизација приморских градова и њихових језгара на микро и макро нивоу; 5. Утврђивање и препознавање кодекса реактивирања и оживљавања градских језгара кориштењем сазнања научног истраживања и формирање моделске основе архитектонског обликовања урбаних простора. На основу претходно дефинисаних циљева научног истраживања, дефинисани су и конкретни циљеви ове докторске дисертације: 1. Сагледавање историјских околности настанка и специфичних природно-морфолошких услова за формирање урбане структуре урбаних језгара и приморских градова; 2. Утврђивање основних елемената топологије и морфологије урбаних језгара приморских градова ради формирања типологије њихових појавних облика; 3. Расцјеп у пракси спонтаног, традиционалног и планираног у формирању урбанистичко-архитектонске структуре и морфологије приморских градова и насеља; 4. Значај просторно-временских и историјских процеса за обликовање простора језгара у формирању композиције приморских градова; 5. Композиција и планирање у формирању урбане архитектонике крајолика приморског града; 6. Проучавање елемената спонтаног градитељства и њихова улога у формирању архитектонско-урбанистичког склопа језгара у формирању идентитета приморског крајолика;

МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА: Истраживање се базира на проучавању законитости формирања урбаних језгара приморских градова, као зачетка структурисања урбаних склопова приморских градова у цјелини. Оно тежи да опише различите видове урбоморфолошких и типолошких структура градских централних језгара и градова Црне Горе и да прикаже њихов хронолошки развој и трансформацију и то како су они утицали на развој града тј. насеља у цјелини. Истраживање се на овај начин везује за основне елементе који чине један град тј. насеље и кроз њихову теоријску анализу (како класичних – карактеристичних типова, тако и конкретних типова везаних за подручје Црне Горе) пружа приказ основних градотворачких елемената. Тиме се, поред историјског, друштвеног и производно-економског аспекта, развој приморских градова посматра са више становишта. Сходно претходно исказаној сложености предмета и проблема, истраживање се структурира кроз следеће методско-тематске нове: – Примарни ниво истраживања чине хронолошко-историјска и структурална истраживања развојне морфологије и формирање типологије градских језгара кроз проучавање улоге језгара на њихово формирање; – Секундарни ниво истраживања представља утврђивање утицаја “микротопоса” и богате морфологије на формирање типологије различитих појавних облика градских језгара приморских градова Црне Горе; – Терцијарни ниво истраживања

базира се на сагледавању популационих кретања као последице историјско-друштвених процеса и њиховог утицаја на структуру и развој насеља; – Основни ниво се бави проучавањем трансформације урбане структуре и (архитектонских) форми (планске и спонтане) насеља под утицајем друштвених, историјских и економских фактора који се мијењају кроз вријеме; – Кључни ниво се заснива на истраживању односа између физичких структура, отворених простора градских језгара понаособ кроз однос морфологије и типологије урбане структуре приморских градова у цјелини; – и коначни ниво је усмјерен ка истраживању трансформација градских језгара под утицајем просторних и друштвених промјена и њихове улоге у свеукупном развоју урбане морфологије приморских градова у цјелини.

ГЛАВНЕ И ПОМОЋНЕ ХИПОТЕЗЕ: Рад представља логичан наставак раније обрађиване теме гдје се преко хронолошког и урбаног развоја црногорских приморских градова, анализе физичких структура, карактеристика морфосинтаксе урбаних форми, карактеристика структура централних језгара, преко проучавања развоја урбанистичких матрица приморских градских цјелина и развоја урбаних агломерација анализира свеукупни развој приморских градова Црне Горе. У том смислу провјераване су и „доказиване“ сљедеће полазне хипотезе истраживања: – да су градови приморја Црне Горе апсолутно произашли из природног окружења и да су уткани у морфологију природе; – да је морфологија градских језгара изузетно богата и слојевита, колико је богата и морфологија у којој су настала; – да садрже ред ????? који тежи успостављању урбаног реда (строго организованом простору); – градска језгра су настајала у међусобном утицају физичких склопова и културолошких образаца; – да је у градска језгра приморских градова уткана традиција црногорске културе живљења; – да су градска језгра пресудно утицала на структуру урбане морфологије приморских насеља.

НАУЧНИ ДОПРИНОС: Израдом ове докторске дисертације очекује се допринос у погледу идентификовања стања градских језгара приморске регије са аспекта систематизације тополошког, морфолошког и хронолошког ритма настајања, трајања и мијењања и предвиђања могућности унапређења градова кроз формирање планске основе кодекса, правила и образаца будућег развоја приморских градова Црне Горе. **ЗАКЉУЧАК:** Значај цјелокупног истраживања се огледа у томе што ће се кроз извршено истраживање прецизно сагледати и дефинисати обрасци развоја традиционалног типа приморског насеља као продукта богате морфологије и последице етнокултуре народа који их је стварао, градио и у њима живио. Поред тога, кроз истраживање су сагледане и могућности ремоделације и ревитализације градских језгара и указано је на могуће одговоре на питање који су путеви, начини и методе обнове изворних вриједности приморских градова, активирања њихових изворних потенцијала и оживљавања живота у читавој приморској регији Црне Горе.